

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ ВІКТОРІЇ БАБАНІНОЇ «ТРАНСФОРМАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗАЛИШЕННЯ В НЕБЕЗПЕЦІ»

Чернявський С. С.

Занепад усталених поглядів на державний суверенітет та послаблення контролюючої ролі права призвели до зміни в житті суспільства, зокрема в певній мірі це породило занепад моральних принципів, збільшення росту злочинності. Ми дійшли до такого етапу, коли є необхідним аналізувати правові доктрини не з формально-юридичних, психологічних чи соціологічних засад, а висвітлювати це через призму національно-історичного, культурно-типологічного розуміння природи законодавства, об'єднавши це в єдину систему, яка буде приносити свої позитивні результати, як для суспільства в цілому так і для побудови цілісної, неподільної правової держави з високим розвитком як моральної так культурної свідомості.

Демократична правова держава ставить перед правовою наукою завдання щодо необхідності вирішення нових завдань, що виникають у зв'язку з розвитком суспільства. Саме точне і неухильне виконання нормативно-правових актів є гарантією реалізації інтересів особи та суспільства. На сьогоднішній день надзвичайно актуально постала проблема щодо захисту основних прав і свобод людини й громадянина. Так, ст. 3 Конституції України проголошує, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Одним із засобів забезпечення охорони цих цінностей є встановлення державою кримінальної відповідальності за вчинення діянь, які на них посягають.

В останні роки в Україні відбувається різке зростання кількості кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. Це пояснюється не лише психологічною схильністю особи до насильства, але й зменшенням уваги членів суспільства до моральності. Зокрема, останній фактор суттєво впливає на вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 135 КК України -

«Залишення в небезпеці», адже люди стають все більш байдужими та безсердечними щодо інших людей, особливо коли це стосується малолітніх дітей, літніх батьків, інвалідів та інших осіб, залишених без допомоги та підтримки. У зв'язку з цим особливої уваги потребує розробка пропозицій з удосконалення ст. 135 КК України, теоретичне та практичне їх обґрунтування. Це обумовлює доцільність вивчення питань трансформації кримінального законодавства України щодо відповідальності за залишення в небезпеці.

Тема дослідження видається актуальною в аспекті подальшого реформування й вдосконалення положень кримінального законодавства та практики його застосування. Аналіз монографії свідчить, що робота Бабаніної Вікторії Вікторівни присвячена проблемам, які є актуальними і витребуваними як у теоретичному значенні, так і в правозастосовній практиці.

Слід акцентувати увагу, що авторка ґрунтовано проаналізувала форми прояву об'єктивної сторони залишення в небезпеці. Крім того, аргументовано необхідність розширити межі покарання у ч. 1 і 2 ст. 135 КК України та встановити їх верхню межу відповідно у вигляді позбавлення волі на строк до трьох років у ч. 1 та до п'яти років - у ч. 2, визнавши тим самим залишення в небезпеці, вчинене без обтяжуючих обставин - нетяжким злочином.

Заслуговує на увагу позиція авторки, що на основі аналізу практики застосування судами ст. 135 КК України доведено необхідність передбачення спеціальної норми про звільнення від кримінальної відповідальності за залишення в небезпеці при наявності чітко визначених у КК України підстав та умов, що вирішується шляхом внесення пропозицій про доцільність доповнення цієї статті частиною четвертою відповідного змісту.

Достовірність авторських висновків та пропозицій підтверджується значною кількістю емпіричного матеріалу, зокрема, прикладами судової практики, за допомогою яких чітко ілюструються

особливості кримінальної відповідальності за залишення в небезпеці, практичні проблеми застосування покарання та існуючі шляхи їх розв'язання.

Під час роботи над монографічним дослідженням авторкою було опрацьовано широкий спектр наукових джерел, значний масив нормативно-правових актів. Систематизація такої кількості наукових поглядів збагатило роботу і підкреслило її значущість і комплексний глибинний підхід.

Трансформація кримінального законодавства України щодо відповідальності за залишення в небезпеці є однією і досі актуальною проблемою кримінально-правової науки та правозастосовної практики. Про це, зокрема, свідчить статистичні дані, які наводяться автором у роботі, що чітко вказують на значну розповсюдженість випадків вчинення досліджуваного кримінально-правового діяння.

У цьому зв'язку особливого значення набувають комплексні наукові розробки теоретико-прикладного характеру, які дозволяють проаналізувати правові приписи та узагальнити результати правозастосовної практики і на цій основі сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення кримінального законодавства в частині відповідальності за залишення в небезпеці. Саме до таких праць і відноситься монографічне дослідження Вікторії Бабаніної «Трансформація кримінального законодавства України щодо відповідальності за залишення в небезпеці».

Практичне значення результатів і висновків роботи полягає у тому, що вони можуть бути використані як для подальших досліджень загальнотеоретичних проблем, так і у практичній діяльності,

у правотворчій та правозастосовній діяльності. Монографія виконана на належному науковому рівні, має чітку обґрунтовану структуру, матеріал викладено системно та послідовно. Робота буде цікавою для широкого кола читачів, особливо фахівців, які розробляють наукові засади забезпечення як реалізації кримінального законодавства в цілому так і його аспектів, що стосуються трансформації кримінального законодавства України щодо відповідальності за залишення в небезпеці.

Автор ставить собі за мету: «комплексно вирішити найбільш складні теоретико-прикладні питання кримінальної відповідальності за залишення в небезпеці, сформулювати на цій основі пропозиції щодо удосконалення кримінального законодавства та правозастосовної практики», яку успішно досягає у своєму дослідженні.

Загалом позитивно оцінюючи монографію Вікторії Бабаніної «Трансформація кримінального законодавства України щодо відповідальності за залишення в небезпеці», ґрунтовність дослідження, слід констатувати сформульовані авторкою висновки та пропозиції мають важливе значення як для науки кримінального права, так і для правозастосовної практики. Вони мають науково-прикладний характер, а окремі дискусійні питання тільки черговий раз підтверджують актуальність монографії та підвищують цікавість до авторського доробку Вікторії Бабаніної.

*Чернявський С. С.,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
проректор
Національної академії внутрішніх справ*